

Iritzia

Europar Batasunaren bermeak

Xabier
Ezeizabarrena

Agirre Lehendakariaren europar ondarea nabaria da bere idazlan eta pentsamenduetan eta gaur egun indarrean dago. Izan ere, Europar Batasunak (EB) transformazio garrantzitsu batzuei aurre egiten jarraitzen du. Gai hauetako batzuk, egun oraindik gori daudenak, mende berriari aurrea hartuta eta europar mugimendu hasiberrian Agirre eta Lekube berak oinarritzen zituen. Datuen egarri duen irakurleak Agirre lehendakariari buruzko Ludger Mees-en 2006ko *El profeta pragmático* liburuan aurkituko ditu eta, batez ere, Manuel de Irujori eten-gabe bidalitako gutunetan.

Baina kontzeptu berria baino gehiago, Agirre eta Lekube honakoa aurreratu zuen: Europak herritarren oinarrizko eskubideak babestu behar zituen eta horiek muga zeharkaezina izan behar zuten edozein sistema politikorentzat. 1944an Agirrek segidako idatzi zuen: "Herrien bermea, batez ere, txikiena, estatuz gairako egitura handiago hauetan oinarritzen da". Urtebete geroago Irujok San Luis bera ekartzen zuen gogora *Inglaterra y los vascos* liburuan: "Askatasun guztiak dira solidarioak". Honela, Europak berme eta askatasun gunea izan behar du.

Eta Agirreren ustez, gure Eskubide Historikoen baliatuta Euskadik oinarrizko rola bazuen eta egun badu testuinguru europarrean, baita EB berriari subiranotasuna eta legitimitatea agerian eta eguneratuta erabiltzeko. Besteak beste, Agirrek eta Irujok aurreratutako eta irauten duen errealitate juridikoa autonomia-eredu espainiarraren oso bestelakoa da. Eta eredu espainiako Gobernuaren iritziz, behin betikoa eta aldaezina da EBri begira eta orain berriro zentralizatzen ari da.

Izan ere, ez dago orain arte EBren erakunde-testuinguruan, euskal Eskubide Historikoen balizko eguneratzeari edo parte-hartze autonomiko benetakoren gaineko proposamenik. Bitartean, Alemania, Belgika eta Austriak EBren aurrean beren konstituzioetan azpiestatutako erakun-

deek parte-hartzeko eta horiek babesteko bideen alde egin dute. Horrek herri horietan edo Espainian zuzenbide-ondorio bereziak ditu eta horietan printzipio subsidiarioaren ezarpena oinarritzeko pieza izan beharko litzateke eskumenak banatzeko eta funtzionatzeko, nola EB eta estatuen artean hala, guri dagokigunez, horien eta Euskadiren artean. Eta gauza bera esan daiteke estatu kideen nazio-nortasunak errespetatzeko printzipioari buruz, zeren, kasu askotan Agirre y Lekube berak zioen bezala herri plurinazionalen ageriko ezaugarriak dituzte. Baita Erresuma Batuak ere, nahiz eta idatzizko konstituziorik ez eduki, Eskozia eta Galesen bultzadagatik, EBn benetan parte-hartzeko arauak

ematen dizkie bere nazioei. Bateren batek, Europako Itunak negoziatzen dituen Estatuaren ordezkartzan ordezkari autonomikoa egotea proposatu du. Horixe egin zuten alemaniarrek, austriarrek eta belgikarrek eta Länder, Valonia edo Flandriako ordezkarien alde egin zuten. Espainiari dagokionez, Eskubide Historikoen antzeko interpretazioak bermatzen dituzte Euskadirentzat.

Eskubide Historikoen aldeko eta itundutako izaera Euskadik EBn parte hartzeko arauen alde agertzen da. Eta, ondorioz, Euskadik honakoetan parte hartuko luke: Europako Batzordearen batzordeetan, Europako Batasuneko Ministro Kontseiluan eta lan-organoean. Eta organo horiek araudi berriak zehazteaz gain, geroko itunak sortuko dituzte. Eta horrelakoa da, dagoeneko, alemaniarrek, belgikarrek eta austriarrek egindako bidea. Lehenengo dagokionez, Länder-ak organoetan begirale dira. Halaber, belgikarrek txandakako ordezkartza-sistema dute eta, horiek horrela, Flandriako ministro batek aukera du, Europako Batasuneko Ministro Kontseilu bateko presidentea izateko. Errealitate hau eta estatuko gobernuaren ideologia oso desberdinak dira, baina borondate politikoaren eta akordioaren bitartez lortu daitezke.

Euskadiri dagokionez, Eskubide Historikoen balio dezakete bi jarrera horiek adiskidetzeko, Agirre eta Lekuberen europeismoa oraingo beharretara eguneratuz. Izan ere, nahiz eta parte-hartze azpi-estatukoa ez dagoen europar Itunetan araututa, ez dago debekatuta. Eta hori dela eta Alemania, Belgika, Austria eta Erresuma Batua aipatu behar dira, zeren, beraien azpi-estatuko ordezkariak ahalmena dute gai jakinetan akordioak egiteko eta Estatu kidea konprometitzeko.

Lehenengo hori guztiak Europar Batasuna eskubide- eta berme-politikoko gune bezala indartzeko balio dezake, izan ere, gai europarrari ez diote konstituzioan 1978tik elkin. Euskadi eta Estatuaren arteko aldeko harremanak berekin dakar elkarren arteko onarpenera, ituna eta nola barruko ikuspegian hala Europar Batasunaren aurrean betetzea. ●

Gipuzkoako Batzarkidea (EAJ)

“

Agirreren ustez, gure Eskubide Historikoen baliatuta Euskadik oinarrizko rola bazuen eta egun badu testuinguru europarrean

Nahiz eta parte-hartze azpi-estatukoa ez dagoen europar Itunetan araututa, ez dago debekatuta